

Відокремлений структурний підрозділ
«Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державний торговельно-економічний університет»

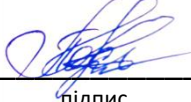
ЗВІТ

Практична підготовка: навчальна практика

Назва практики	Навчальна практика. Вступ до фаху
Циклова комісія	Економіки, управління та адміністрування
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Прізвище, ім'я, по батькові здобувача	Адамович Юрій Васильович
Курс, академічна група	I курс, група Ф-25

**Календарний графік проходження навчальної практики.
Вступ до фаху**

№ з/п	Назва робіт	Тижні проходження практики		Відмітки про виконання
		1	2	
1	Академічна доброчесність в університеті	+		Виконано
2	Собівартість	+		Виконано
3	Виручка. Прибуток	+		Виконано
4	Оподаткування		+	Виконано
5	Оборотні кошти		+	Виконано
6	Індивідуальне завдання	+	+	Виконано
7	Складання та захист звіту		+	Виконано

Керівник практики: _____ Н.О. Постољна
підписпрізвище та ініціали

Індивідуальне завдання

Сутнісна характеристика економічної безпеки підприємства і шляхи її забезпечення

Успішна діяльність підприємства сьогодні значною мірою залежить від його здатності своєчасно реагувати на економічні виклики та мінімізувати вплив потенційних ризиків. Саме тому питання економічної безпеки набуває особливого значення, адже вона створює умови для раціонального використання ресурсів, підтримання фінансової стійкості, збереження конкурентних переваг і стабільного розвитку. З огляду на нестабільність економічного середовища, цифрову трансформацію, інфляційні процеси та посилення конкуренції підприємствам необхідно постійно вдосконалювати механізми забезпечення власної економічної безпеки [3; 8].

У сучасній економічній літературі економічну безпеку підприємства розглядають як комплексний стан його функціонування, за якого забезпечується належний рівень захисту економічних інтересів, раціональне використання ресурсного потенціалу та здатність протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Водночас економічна безпека охоплює систему організаційних, фінансових, інформаційних і управлінських заходів, спрямованих на забезпечення стабільного розвитку підприємства [6].

Однією з визначальних характеристик економічної безпеки є її комплексний характер. Вона формується завдяки взаємодії фінансової, кадрової, виробничої, інформаційної, правової, екологічної та інноваційно-інвестиційної складових. Узгоджене функціонування цих елементів створює умови для ефективної діяльності підприємства та своєчасного реагування на можливі ризики [7].

Ефективне функціонування системи економічної безпеки підприємства неможливе без дотримання основних принципів її побудови. До таких принципів належать комплексність, безперервність, законність, економічна доцільність, своєчасність, адаптивність, системність та превентивність. Система

економічної безпеки виконує захисну, превентивну, контрольну, аналітичну, координаційну та інформаційну функції.

Важливим напрямом забезпечення економічної безпеки є своєчасне виявлення загроз, які можуть негативно вплинути на результати діяльності підприємства. До них належать фінансова нестабільність, інфляція, кіберзагрози, посилення конкуренції, кадрові проблеми та зміни законодавства.

Одним із найважливіших напрямів забезпечення економічної безпеки підприємства є ефективне управління фінансовими ресурсами. В умовах цифрової трансформації особливого значення набуває інформаційна безпека, яка охоплює комплекс заходів із захисту інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу та втрати.

Таблиця 1 – Основні складові економічної безпеки підприємства

Складова	Характеристика
Фінансова	Характеризує здатність підприємства підтримувати платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість та ефективно використовувати фінансові ресурси.
Кадрова	Ефективне використання кадрового потенціалу.
Виробнича	Безперервність виробничого процесу.
Інформаційна	Забезпечує захист інформаційних ресурсів, комерційної інформації та цифрових систем підприємства.
Правова	Забезпечує правовий захист діяльності підприємства, дотримання вимог законодавства та мінімізацію юридичних ризиків.
Інноваційно-інвестиційна	Розвиток через інновації та інвестиції.

Джерело: складено автором за даними [6; 7].

Наведені складові формують цілісну систему економічної безпеки підприємства, у якій кожен елемент виконує важливу функцію та доповнює інші. Провідне значення має фінансова складова, адже саме вона забезпечує стабільність господарської діяльності, своєчасне виконання фінансових

зобов'язань і можливість реалізації стратегічних цілей. Водночас ефективне управління кадровими, інформаційними та правовими ресурсами підвищує стійкість підприємства до внутрішніх і зовнішніх загроз. Лише комплексний розвиток усіх складових створює умови для довгострокового та стабільного функціонування підприємства.

Таблиця 2 – Основні загрози економічній безпеці підприємства та напрями їх нейтралізації

Загроза	Наслідки	Заходи
Фінансова нестабільність	Зниження прибутковості, погіршення фінансової стійкості та виникнення дефіциту оборотних коштів	Фінансове планування, контроль витрат, формування резервів
Інфляція	Зростання собівартості продукції та зменшення прибутковості підприємства	Оптимізація витрат, перегляд цінової політики, диверсифікація джерел доходів
Кіберзагрози	Втрата конфіденційної інформації, фінансові збитки та порушення роботи інформаційних систем	Впровадження систем кіберзахисту, резервне копіювання даних, навчання персоналу
Посилення конкуренції	Зменшення частки ринку та втрата конкурентних переваг	Інноваційний розвиток, підвищення якості продукції, удосконалення маркетингової політики
Кадрові проблеми	Зниження продуктивності праці, плінність кадрів та втрата кваліфікованих працівників	Удосконалення системи мотивації, професійне навчання та розвиток персоналу
Зміни законодавства	Виникнення юридичних ризиків і додаткових витрат на адаптацію діяльності	Постійний моніторинг нормативно-правових змін, правовий супровід діяльності підприємства
Перебої у постачанні ресурсів	Порушення виробничого процесу та невиконання договірних зобов'язань	Диверсифікація постачальників, створення страхових запасів ресурсів

Джерело: складено автором за даними [1; 3; 6].

Дані таблиці свідчать, що більшість загроз мають комплексний характер і можуть одночасно впливати на фінансовий стан, виробничу діяльність та конкурентоспроможність підприємства. Тому ефективне управління економічною безпекою повинно передбачати не лише реагування на вже існуючі ризики, а й їх своєчасне прогнозування. Реалізація запропонованих заходів сприяє зменшенню можливих втрат, зміцненню фінансової стійкості та

підвищенню ефективності діяльності підприємства в умовах нестабільного економічного середовища.

Підсумовуючи, слід зазначити, що економічна безпека підприємства є одним із ключових чинників його стабільного функціонування та сталого розвитку. Ефективне управління економічною безпекою забезпечує своєчасне виявлення потенційних загроз, раціональне використання ресурсів, зміцнення фінансової стійкості та підвищення конкурентоспроможності. В умовах сучасних економічних викликів особливого значення набуває комплексний підхід до управління всіма складовими економічної безпеки. Лише системне поєднання фінансових, кадрових, інформаційних, правових та інноваційних заходів створює передумови для успішного розвитку підприємства й підвищення його адаптивності до змін зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 28.06.2026).
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 28.06.2026).
3. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія. Львів : Арал, 2008. 384 с.
4. Ілляшенко С. М. Економічний ризик : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 220 с.
5. Бланк І. О. Управління фінансовою безпекою підприємства. Київ : Ніка-Центр, 2019. 784 с.
6. Швець В. Я. Економічна безпека підприємств: теорія, методологія та практика : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
7. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія. Київ : Лібра, 2003. 280 с.

8. Міністерство економіки України. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 28.06.2026).
9. Національний банк України. Офіційний вебсайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 28.06.2026).
10. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.06.2026).

The screenshot displays the DupliChecker web application interface. The browser address bar shows 'duplichecker.com'. The main report area features two circular progress indicators: a red one for 'Plagiarized' content at 9% (labeled 'High Risk Content') and a green one for 'Unique' content at 91% (labeled 'Original Content'). A legend indicates 'Exact Match' in red and 'Partial Match' in yellow. Below the report are buttons for 'Plagiarism Checker', 'Remove Plagiarism', 'Check Grammar', 'AI Detector', and a 'Go Pro' button. The 'Source Breakdown' section shows '4 Sources Found' with a blurred preview of a source. The 'Document Preview' section shows the text: 'Сутнісна характеристика економічної безпеки підприємства і шляхи її забезпечення' followed by two paragraphs of text. The document statistics are 'Words 773' and 'Characters 6855'.

Category	Percentage	Description
Plagiarized	9%	High Risk Content
Unique	91%	Original Content

Exact Match: 9%
Partial Match: 0%

Plagiarism Checker | Remove Plagiarism | Check Grammar | AI Detector | Go Pro

Source Breakdown: 4 Sources Found

Document Preview: Words 773 | Characters 6855

Сутнісна характеристика економічної безпеки підприємства і шляхи її забезпечення

Успішна діяльність підприємства сьогодні значною мірою залежить від його здатності своєчасно реагувати на економічні виклики та мінімізувати вплив потенційних ризиків. Саме тому питання економічної безпеки набуває особливого значення, адже вона

Додатки

Виконання самостійної роботи

Тема №1. Загальні основи спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Завдання 1.1 Сертифікат про проходження он-лайн курсу

Тема № 3. Витрати на виробництво і реалізація продукції, товарів і послуг.

Завдання 3.1

Завдання 1. Розрахунок планової собівартості продукції ТОВ «Оріон»

Показник	Позначення	Значення
Собівартість продукції у звітному періоді	C_0	785 000 грн
Витрати на 1 одиницю у звітному періоді	B_0	7 грн
Планові витрати на 1 одиницю	B_1	6,8 грн
Збільшення обсягу виробництва	ΔQ	10 %

Розв'язання:

1. Визначаємо обсяг виробництва у звітному періоді:

$$Q_0 = C_0 : B_0 = 785\,000 : 7 = 112\,142,86 \text{ од.}$$

2. Визначаємо плановий обсяг виробництва з урахуванням збільшення на 10 %:

$$Q_1 = Q_0 \times (1 + 10 : 100) = 112\,142,86 \times 1,10 = 123\,357,14 \text{ од.}$$

3. Визначаємо планову собівартість продукції:

$$C_1 = Q_1 \times B_1 = 123\,357,14 \times 6,8 = 838\,828,57 \text{ грн} \approx 838\,829 \text{ грн.}$$

Відповідь: планова собівартість продукції ТОВ «Оріон» становить 838 829 грн.

Завдання 2. Розрахунок грошових надходжень ТОВ «Медікус»

Вихідні дані для розрахунку:

Товар	Ціна виробника, грн	Закуплено за оптовою ціною, грн	Кількість реалізованого товару, тис. шт.	Питома вага опту, %
Анальгін	5,7	5,9	100	20
Цитрамон	6,6	6,9	300	30
Корвалмент	10,0	10,4	30	10

I варіант. Реалізація товарів оптом

Для оптової реалізації використовується торгова націнка 15 % від ціни виробника.

Товар	Ціна реалізації, грн	Частка реалізації, %	Кількість, шт.	Формула виручки	Виручка, грн
Анальгін	6,555	20	20 000	$6\,555 \times 20\,000$	131 100
Цитрамон	7,590	30	90 000	$7\,590 \times 90\,000$	683 100
Корвалмент	11,500	10	3 000	$11\,500 \times 3\,000$	34 500
Разом					848 700

Відповідь: обсяг грошових надходжень становить 848 700 грн.

II варіант. Реалізація через мережу аптек

Для реалізації через мережу аптек використовується торгова націнка 30 %. Частка роздрібною реалізації визначається як 100 % мінус питома вага продукції, реалізованої оптом.

Товар	Ціна реалізації, грн	Частка реалізації, %	Кількість, шт.	Формула виручки	Виручка, грн
Анальгін	7,41	80	80 000	$7\,41 \times 80\,000$	592 800
Цитрамон	8,58	70	210 000	$8\,58 \times 210\,000$	1 801 800
Корвалмент	13,00	90	27 000	$13\,00 \times 27\,000$	351 000
Разом					2 745 600

Відповідь: обсяг грошових надходжень становить 2 745 600 грн.

Загальний підсумок

Показник	Результат
Планова собівартість ТОВ «Оріон»	838 829 грн

Виручка ТОВ «Медікус» від оптової реалізації	848 700 грн
Виручка ТОВ «Медікус» через мережу аптек	2 745 600 грн

Тема № 4. Виручка, дохід на підприємстві від реалізації товарів і послуг.
Прибуток.

Завдання 4.1

Теоретичні відомості. Грошові надходження підприємства - це сукупність коштів, які надходять на рахунки або в касу підприємства у процесі його господарської діяльності. Основним джерелом таких надходжень є виручка від реалізації продукції, робіт і послуг.

Виручка від реалізації продукції - це сума коштів, отримана підприємством за реалізовану продукцію. Вона

залежить від обсягу реалізації та ціни одиниці продукції. Загальна

формула розрахунку виручки має вигляд: $V = Q \times C$, де Q - кількість реалізованої продукції, C - ціна одиниці продукції.

Ціна продукції повинна покривати витрати виробництва та забезпечувати підприємству прибуток. У загальному вигляді ціна виробника визначається як сума собівартості та прибутку: $C = S + P$.

Прибуток є підсумковим показником фінансово-господарської діяльності підприємства. Його визначають як різницю між виручкою від реалізації продукції та витратами, пов'язаними з її виробництвом і реалізацією: $P = V - S$.

Отже, для оцінки фінансового результату підприємства потрібно визначити виручку, собівартість реалізованої продукції та прибуток. Саме ці показники розраховуються у практичних завданнях.

Завдання №1

Визначити прибуток ТОВ «Форвард» від реалізації продукції за місяць і за рік.

Дано:

Показник	Позначення	Значення
Планова реалізація продукції за місяць	Q_m	2 000 шт.
Відпускна вартість одиниці продукції	C	269 грн
Собівартість одиниці продукції	S	200 грн

Розв'язання:

1. Прибуток з одиниці продукції:

$$Под = C - S = 269 - 200 = 69 \text{ грн.}$$

2. Виручка від реалізації продукції за місяць:

$$В_m = Q_m \times C = 2\,000 \times 269 = 538\,000 \text{ грн.}$$

3. Собівартість місячного обсягу реалізації:

$$C_m = Q_m \times C = 2\,000 \times 200 = 400\,000 \text{ грн.}$$

4. Прибуток за місяць:

$$P_m = B_m - C_m = 538\,000 - 400\,000 = 138\,000 \text{ грн.}$$

5. Обсяг реалізації за рік:

$$Q_r = 2\,000 \times 12 = 24\,000 \text{ шт.}$$

6. Прибуток за рік:

$$P_r = P_m \times 12 = 138\,000 \times 12 = 1\,656\,000 \text{ грн.}$$

Підсумкова таблиця:

Період	Виручка, грн	Собівартість, грн	Прибуток, грн
За місяць	538 000	400 000	138 000
За рік	6 456 000	4 800 000	1 656 000

Відповідь: прибуток ТОВ «Форвард» за місяць становить 138 000 грн, а за рік - 1 656 000 грн.

Завдання № 2

Розрахувати прибуток від реалізації виробів ТОВ «Форвард» у 2024 році.

Дано:

Найменування товару	Обсяг реалізації, шт.	Ціна, грн	Виручка, грн
А	1 200	2 800	3 360 000
В	950	500	475 000
С	1 750	1 200	2 100 000
Загальна виручка			5 935 000
Собівартість продукції у 2024 році			3 754 000
Прибуток товариства			2 181 000

Розв'язання:

1. Виручка від реалізації виробу А:

$$B_A = 1\,200 \times 2\,800 = 3\,360\,000 \text{ грн.}$$

2. Виручка від реалізації виробу В:

$$B_B = 950 \times 500 = 475\,000 \text{ грн.}$$

3. Виручка від реалізації виробу С:

$$B_C = 1\,750 \times 1\,200 = 2\,100\,000 \text{ грн.}$$

4. Загальна виручка від реалізації:

$$B_{\text{заг}} = 3\,360\,000 + 475\,000 + 2\,100\,000 = 5\,935\,000 \text{ грн.}$$

5. Прибуток товариства:

$$P = B_{\text{заг}} - \text{Собівартість} = 5\,935\,000 - 3\,754\,000 = 2\,181\,000 \text{ грн.}$$

Відповідь: прибуток ТОВ «Форвард» від реалізації виробів у 2024 році становить 2 181 000 грн.

Висновок.

У ході виконання практичного завдання було розраховано виручку, собівартість та прибуток підприємства. За результатами першого завдання прибуток ТОВ

«Форвард» за місяць становить 138 000 грн, зарік 1 656 000 грн. У другому завданні загальна виручка від реалізації виробів А, В і С дорівнює 5 935 000 грн, а прибуток товариства у 2024 році - 2 181 000 грн. Отже, підприємство отримує позитивний фінансовий результат від реалізації продукції.

Тема № 5. Основи оподаткування суб'єктів господарування.

Завдання до теми 5

Структуруйте податки за:

Назва ознаки	Характеристика	Назва податку
За економічними ознаками об'єкту		
податки на споживання	Справляються під час придбання товарів, робіт або послуг і включається до їх ціни.	Податок на додану вартість (ПДВ), акцизний податок, мито.
податки на доходи та прибутки	Справляються з доходів фізичних осіб або прибутку підприємств.	Податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)
податки на майно	Справляються з нерухомого майна, транспортних засобів та земельних ділянок.	Податок на нерухоме майно, транспортний податок, плата за землю.
податки на ресурси або ренту	Справляються за використання природних ресурсів або спеціальне користування ними.	Рентна плата, екологічний податок.
За формою стягнення		
грошові	Сплачуються коштами у національній валюті.	Усі податки і збори, передбачені Податковим кодексом України.
натуральні	Сплачуються продукцією або іншими матеріальними цінностями (історична форма, нині практично не застосовується).	В Україні не застосовується.
За способом перекладення		
прямі	Сплачуються безпосередньо платником і не перекладаються на інших осіб.	Податок на прибуток підприємств, ПДФО, податок на майно, плата за землю.
непрямі	Включаються до ціни товарів і послуг та фактично сплачуються споживачем.	ПДФ, акцизний податок, мито.
За правовою ознакою		
загальнодержавні	Встановлюються Верховною Радою України та діють на всій території держави.	ПДФ, акцизний податок, податок на прибуток підприємств, ПДФО, рентна плата, екологічний податок, мито.

місцеві	Встановлюються рішенням місцевих рад у межах повноважень, визначених законодавством.	Податок на майно, єдиний податок, туристичний збір, збір за місця для паркування транспортних засобів.

Заповніть таблицю актуальними на сьогодні даними

Назва	Розмір, грн		
Мінімальна заробітна плата	8000 грн		
Прожитковий мінімум	3028 грн		
Назва податку/збору	Ставка, %		
ПДФО	18%		
Військовий збір	5%		Примітка, назва об`єкта
Податок на прибуток	18%		
Назва податку/збору	Вид	Ставка, %, грн	
ПДВ	експортні товари	0%	
	лікарські засоби	7%	Лікарські засоби та окремі медичні вироби
	деякі с/г культури	14%	Окремі види сільськогосподарської продукції
	загальна ставка	20%	
Спрощена система оподаткування	загальна	-	
	I група	До 10% прожиткового мінімуму	Максимальна ставка встановлюється місцевою радою.
	II група	До 20% мінімальної заробітної плати.	Максимальна ставка встановлюється місцевою радою.
	III група	3% (з ПДВ) або 5% (без ПДВ)	
	загальна система	18% податок на прибуток (юридичні особи) або 18% ПДФО (ПДФ)	

Тема № 6. Оборотні кошти на підприємстві.

Завдання 6.1

Оборотні кошти підприємства - це сукупність грошових ресурсів, авансованих в оборотні виробничі фонди та фонди обігу для забезпечення безперервності виробничо-господарської діяльності. У процесі діяльності вони постійно змінюють свою форму: спочатку перебувають у грошовій формі, потім

переходять у виробничі запаси, незавершене виробництво, готову продукцію, а після реалізації знову повертаються у грошову форму. Саме швидкість такого кругообігу безпосередньо впливає на фінансові результати підприємства.

Ефективне використання оборотних коштів має важливе значення для підприємства, оскільки дає змогу зменшити потребу у додатковому фінансуванні, прискорити виробничий процес, підвищити ліквідність та збільшити обсяг реалізації продукції. Основними показниками ефективності використання оборотних коштів є коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, коефіцієнт завантаження оборотних коштів та сума їх абсолютного або відносного вивільнення.

Таблиця 1 – Основні показники ефективності використання оборотних коштів

Показник	Формула	Економічний зміст
Коефіцієнт оборотності	$Коб = ВП / ОКсер$	Показує, скільки оборотів здійснюють оборотні кошти за період.
Тривалість одного обороту	$Тоб = Д / Коб$	Визначає середню кількість днів одного обороту.
Коефіцієнт завантаження	$Кз = ОКсер / ВП$	Показує, скільки оборотних коштів припадає на 1 грн продукції.
Вивільнення оборотних коштів	$\Delta ОК = ОКпл без приск. - ОКпл з приск.$	Характеризує суму коштів, яка не потрібна підприємству завдяки прискоренню оборотності.

Завдання 1

За умовами, наведеними в таблиці, необхідно визначити розмір вивільнених оборотних коштів ТОВ «Форвард». Для розрахунку враховуємо, що виробничий норматив оборотних коштів змінюється відповідно до зростання виробничої програми, а прискорення оборотності зменшує потребу підприємства в оборотних коштах.

Таблиця 2 – Вихідні дані для розрахунку за завданням 1

Показник	Значення
Виробничий норматив оборотних коштів на початок планового року	2,1 млн грн
Невиробничий норматив оборотних коштів на початок планового року	0,4 млн грн
Зростання виробничої програми у плановому році	12 %
Прискорення оборотності оборотних коштів	2 %

1. Визначаємо загальний норматив оборотних коштів на початок планового року:

$$ОК_{поч} = ОК_{вир} + ОК_{невир} = 2,1 + 0,4 = 2,5 \text{ млн грн}$$

2. Визначаємо виробничий норматив оборотних коштів з урахуванням зростання виробничої програми на 12 %:

$$ОК_{вир.пл} = 2,1 \times 1,12 = 2,352 \text{ млн грн}$$

3. Визначаємо планову потребу в оборотних коштах без урахування прискорення оборотності:

$$\text{ОКпл без приск.} = 2,352 + 0,4 = 2,752 \text{ млн грн}$$

4. Визначаємо планову потребу в оборотних коштах з урахуванням прискорення оборотності на 2 %:

$$\text{ОКпл з приск.} = 2,752 \times (100 - 2) / 100 = 2,752 \times 0,98 = 2,69696 \text{ млн грн}$$

5. Визначаємо суму вивільнених оборотних коштів:

$$\text{ОКвив} = 2,752 - 2,69696 = 0,05504 \text{ млн грн}$$

$$0,05504 \text{ млн грн} = 55,04 \text{ тис. грн}$$

Відповідь: розмір вивільнених оборотних коштів ТОВ «Форвард» становить 0,05504 млн грн, або 55,04 тис. грн. Це означає, що завдяки прискоренню оборотності підприємство може забезпечити виконання планової виробничої програми з меншою потребою в оборотних коштах.

Таблиця 3 – Узагальнення розрахунків за завданням 1

Показник	Розрахунок	Результат
Загальний норматив на початок року	$2,1 + 0,4$	2,5 млн грн
Виробничий норматив з урахуванням зростання програми	$2,1 \times 1,12$	2,352 млн грн
Планова потреба без прискорення	$2,352 + 0,4$	2,752 млн грн
Планова потреба з прискоренням оборотності	$2,752 \times 0,98$	2,69696 млн грн
Сума вивільнених оборотних коштів	$2,752 - 2,69696$	0,05504 млн грн

Рисунок 1 – Графічне відображення окремих показників за завданням 1

Завдання 2

За поданими даними необхідно визначити додатковий обсяг випуску продукції у плановому році за умови, що середній розмір оборотних коштів збільшиться на 8 %, а число оборотів зросте на 3. Розрахунок виконуємо через коефіцієнт оборотності, оскільки саме він показує, скільки разів за рік оборотні кошти повертаються до підприємства у грошовій формі.

Таблиця 4 – Вихідні дані для розрахунку за завданням 2

Показник	Значення
Випуск продукції у базовому році	50 000 000 грн
Середній розмір оборотних коштів у базовому році	10 000 000 грн
Збільшення середнього розміру оборотних коштів у плановому році	8 %
Збільшення кількості оборотів у плановому році	на 3 обороти

1. Визначаємо коефіцієнт оборотності оборотних коштів у базовому році:

$$\text{Коб.баз} = \text{ВПбаз} : \text{ОКсер.баз} = 50\,000\,000 : 10\,000\,000 = 5 \text{ оборотів}$$

Це означає, що протягом базового року кожна гривня оборотних коштів у середньому здійснила 5 повних оборотів.

2. Визначаємо середній розмір оборотних коштів у плановому році з урахуванням зростання на 8 %:

$$\text{ОКсер.пл} = 10\,000\,000 \times 1,08 = 10\,800\,000 \text{ грн}$$

3. Визначаємо кількість оборотів у плановому році:

$$\text{Коб.пл} = 5 + 3 = 8 \text{ оборотів}$$

4. Визначаємо плановий обсяг випуску продукції:

$$\text{ВПпл} = \text{ОКсер.пл} \times \text{Коб.пл} = 10\,800\,000 \times 8 = 86\,400\,000 \text{ грн}$$

5. Визначаємо додатковий обсяг випуску продукції у плановому році:

$$\text{ДВП} = \text{ВПпл} - \text{ВПбаз} = 86\,400\,000 - 50\,000\,000 = 36\,400\,000 \text{ грн}$$

Відповідь: додатковий обсяг випуску продукції у плановому році становить 36 400 000 грн. Отже, одночасне збільшення середнього розміру оборотних коштів і прискорення їх оборотності забезпечує суттєве зростання виробничого результату підприємства.

Таблиця 5 – Узагальнення розрахунків за завданням 2

Показник	Розрахунок	Результат
Коефіцієнт оборотності у базовому році	$50\,000\,000 : 10\,000\,000$	5 оборотів
Середній розмір оборотних коштів у плановому році	$10\,000\,000 \times 1,08$	10 800 000 грн
Коефіцієнт оборотності у плановому році	$5 + 3$	8 оборотів
Плановий обсяг випуску продукції	$10\,800\,000 \times 8$	86 400 000 грн
Додатковий обсяг випуску продукції	$86\,400\,000 - 50\,000\,000$	36 400 000 грн

Таблиця 6 – Порівняння базового та планового періодів

Показник	Базовий період	Плановий період	Зміна
Випуск продукції	50 000 000 грн	86 400 000 грн	+36 400 000 грн
Середній розмір оборотних коштів	10 000 000 грн	10 800 000 грн	+800 000 грн
Кількість оборотів	5 оборотів	8 оборотів	+3 обороти
Коефіцієнт завантаження	$10\,000\,000 : 50\,000\,000 = 0,20 \text{ грн}$	$10\,800\,000 : 86\,400\,000 = 0,125 \text{ грн}$	зменшення на 0,075 грн

Зменшення коефіцієнта завантаження з 0,20 грн до 0,125 грн свідчить про більш ефективне використання оборотних коштів у плановому році. Якщо в базовому періоді на 1 грн випуску продукції припадало 0,20 грн оборотних коштів, то в плановому періоді цей показник зменшується до 0,125 грн. Це є позитивною тенденцією, оскільки підприємство отримує більший обсяг випуску за відносно меншої потреби в оборотних коштах на одиницю продукції.

Висновок

У процесі виконання практичної роботи було закріплено теоретичні знання щодо сутності оборотних коштів підприємства, їх нормування та показників

ефективності використання. За результатами першого завдання встановлено, що прискорення оборотності оборотних коштів на 2 % дає змогу ТОВ «Форвард» вивільнити 55,04 тис. грн. Це свідчить про те, що навіть незначне прискорення обороту ресурсів може позитивно впливати на фінансовий стан підприємства.

За другим завданням визначено, що у плановому році додатковий обсяг випуску продукції становитиме 36 400 000 грн. Такого результату підприємство може досягти за рахунок збільшення середнього розміру оборотних коштів на 8 % та підвищення кількості оборотів з 5 до 8. Отже, ефективне управління оборотними коштами є важливою умовою підвищення результативності діяльності підприємства, зміцнення його платоспроможності та забезпечення стабільного розвитку.